

J. VENY & L. PONS. (1998). **Atles lingüístic del domini català. Etnotextos del català oriental**. Barcelona: IEC. 526 p.

JOSEFINA CARRERA I SABATÉ
Universitat de Lleida i de Barcelona

L'etnolingüística ens permet conèixer les relacions entre llenguatge i cultura a través de la conjunció de diferents disciplines, i els etnotextos són textos orals que reflecteixen les característiques d'una cultura rural que dia a dia es va perdent. El llibre que tenim a les mans es proposa ser, i ho aconsegueix, un testimoni escrit i oral del català oriental sobre unes tradicions populars avui força desconegudes. Els etnotextos que s'hi apleguen, recollits en la realització de les enquestes de l'*Atles lingüístic del domini català*, constitueixen el cos del volum i apareixen transcrits fonèticament i ortogràficament per tal de poder comparar-ne la lectura i obtenir dades dialectals dels diferents components de la llengua. Complementen els textos una introducció, unes fitxes tècniques de cada text, un glossari i unes il·lustracions dels estris que s'hi esmenten. A més a més, el llibre ve acompanyat d'un casset amb 31 enregistraments que corresponen a algunes transcripcions del llibre.

Abans de presentar els etnotextos, la introducció permet que els lectors coneguin el sentit dels reculls d'etnotextos en les llengües romàniques des de la perspectiva de la dialectologia i que es documentin sobre la tradició etnolingüística de la llengua catalana. Si ens centrem en el corpus textual, la temàtica de tots els textos transcrits gira al voltant de diferents aspectes del món rural tradicional: la vida domèstica diària, la cultura i les creences po-

pulars, les festes i els costums, els oficis, les indústries tradicionals, el temps, el món mariner, etc. Aquests textos sumen 152 i corresponen a 57 poblacions analitzades i agrupades per dialectes. Són, en termes generals, transcripcions de narracions espontànies en llengua oral, per bé que s'hi troben poesies populars, jocs d'infants i cançons tradicionals. Les mostres reflecteixen les característiques de la sintaxi, morfologia, lèxic i fonètica de la llengua parlada col·loquial i demostren, així, "la realitat insegura del discurs col·loquial" en una síntesi equilibrada entre textos i dialectes representats. La lectura d'algunes històries que s'hi expliquen és molt plaent i, fins i tot, absorbidora, i capta l'atenció del lector fins al final, cosa que demostra, un cop més, l'interès dels textos transcrits.

Les transcripcions ortogràfiques presenten les característiques pròpies de la llengua col·loquial (frases inacabades, defectes de concordança, repeticions, etc.) i mostren algunes característiques fòniques de cada dialecte com el ieisme, la reducció de diftongs, la pròtesi de vocals, l'afèresi de la vocal neutra, l'epítesi i la palatalització de consonants. L'objectiu d'aquestes convencions ortogràfiques, en paraules de Veny i Pons (1998:18), és: "intentar aproximar la forma escrita a les formes dialectals [...] de la llengua oral, i molt especialment a les característiques fonètiques del dialecte". La transcripció fonètica, feta amb una especial cura, segueix l'Alfabet Fonètic Internacional i detalla, amb precisió, els trets característics de cada dialecte, els quals es veuen completats amb símbols d'interrogació i d'exclamació per assenyalar les diferents estructures entonatives de les frases. Tant la realització de les enquestes com les transcripcions efectuades posteriorment mostren l'ingent treball que hi ha darrere d'aquest llibre i no és estrany que, tal com diuen els autors, sigui una obra col·lectiva des del seu inici i s'hagi produït en col·laboració de Montserrat Adam, Imma Fradera i Núria Jolís.

El glossari inclou totes les paraules que no figuren al DGLC i té una forma similar a un diccionari: conté informació sobre la categoria gramatical de cada mot i sobre el seu significat, presenta el context semàntic en què apareix i l'etnotext a què pertany. A través d'asteriscs es complementa la informació lèxica: s'assenyalen amb un asterisc les paraules que no figuren al DGLC, i amb dos asteriscs: 1) les formes que s'han documentat en zones que no estan incloses al DCVB i 2) les entrades que, malgrat aparèixer al DCVB com a pròpies d'una determinada època, s'ha observat que encara s'han emprat en la parla col·loquial dels etnotextos.

Les fotografies i les il·lustracions són de molta ajuda per poder conèixer amb més detall els estris avui poc o gens emprats, i el casset és molt útil per poder tenir un coneixement real de diferents varietats de parla, tant des del

punt de vista de la dialectologia com d'altres components del llenguatge. Si s'observa la data d'alguns enregistraments i es tenen compte les condicions ambientals en què es van realitzar, s'entendrà per què, després de més de vint anys, la qualitat sonora d'alguns monòlegs no és l'òptima. A banda d'això, potser hauria anat bé que els reculls orals, enlloc d'aparèixer en casset, haguessin acompanyat el llibre en format de disc compacte perquè s'hauria facilitat la utilització didàctica d'aquest valuós material.

En definitiva, crec que una obra tan ben treballada com aquesta omple un buit en la dialectologia catalana, tant per la riquesa testimonial dels textos com per la seva acurada edició, i és un material excel·lent per a posteriors treballs des de diferents perspectives de la llengua. Esperem la futura publicació de la segona part del corpus, centrada exclusivament en el català occidental, la qual ens permetrà acabar de tenir representat tot el domini lingüístic català.